

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.411.4.3.2024

Artur Łakomiec
Prezydent Miasta
Ostrowca Świętokrzyskiego
ul. Jana Głogowskiego 3/5
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/24/005/LKI Zabezpieczenie jakości wód stanowiących źródło zaopatrzenia wybranych miast województwa świętokrzyskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego, ul. Jana Głogowskiego 3/5, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski (dalej: Urząd).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Artur Łakomiec, Prezydent Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego (dalej: Prezydent) od 7 kwietnia 2024 r. Uprzednio Prezydentem był Jarosław Górczyński.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne gminy do realizacji zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. 2. Realizacja zadań związanych z zapewnieniem odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. 3. Wykonywanie obowiązków informacyjnych dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia i działania podejmowane w sytuacjach kryzysowych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miało to związek z ustaleniami dotyczącymi okresu objętego kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Jerzy Stachowiak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/71/2023 z 30 maja 2023 r.

(akta kontroli str. 1-4)

¹ Dz.U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Gmina Ostrowiec Świętokrzyski (dalej: Gmina) była organizacyjnie przygotowana do realizacji zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w tym sprawowania nadzoru nad realizacją tego zadania przez Miejskie Wodociągi i Kanalizację sp. z o.o. w Ostrowcu Świętokrzyskim (dalej: MWiK lub Spółka). Zadania w tym zakresie powierzono pracownikom trzech wydziałów Urzędu, co pozwalało na weryfikację wywiązywania się przez Spółkę z powierzonego zadania. Pracownicy tych wydziałów posiadali niezbędne kwalifikacje.

Urząd prawidłowo realizował zadania związane z zapewnieniem odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, choć nadzór nad MWiK w zakresie spełnienia warunków określonych w pozwoleniach wodnoprawnych oraz w nad ustanowieniem stref ochronnych ujęcia wody sprawowany był w ograniczonym zakresie. Spółka wywiązywała się jednak z nałożonych na nią obowiązków. Jedyne ujęcie wody pitnej zostało uwzględnione w „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego”.

Urząd wywiązywał się z obowiązków informacyjnych dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia, opracowano też „Plan zapewnienia dostaw wody w warunkach specjalnych dla miasta Ostrowca Świętokrzyskiego”, który zawierał m.in. procedurę postępowania w przypadku pogorszenia się jakości wody pitnej.

Nie został sporządzony aktualny gminny plan ochrony środowiska. W 2016 r. opracowano „Program ochrony środowiska dla Gminy Ostrowiec Świętokrzyski na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023”, który miał zostać zaktualizowany w 2019 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne gminy do realizacji zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę

Opis stanu faktycznego

Na podstawie decyzji Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z 23 grudnia 2002 r. zadania w zakresie prowadzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gminy Ostrowiec Świętokrzyski realizował MWiK.

Wg stanu na 31 grudnia 2023 r.:

1) długość sieci wodociągowej bez przyłączy wynosiła 271,08 km, w tym :

- na terenie gminy Ostrowiec Świętokrzyski 263,31 km;
- na terenie gminy Bodzechów 4,60 km;
- na terenie gminy Kunów 3,17 km;

2) długość przyłączy wodociągowych wyniosła 130,37 km, w tym:

- na terenie gminy Ostrowiec Świętokrzyski 128,55 km;
- na terenie gminy Bodzechów 1,44 km;
- na terenie gminy Kunów 0,38 km.

Liczba ludności Gminy wg stanu na 31 grudnia 2023 r. oraz 30 czerwca 2024 r. wyniosła odpowiednio 60 623 i 60 422, a odsetek osób korzystających z sieci wyniósł odpowiednio 99,91% i 99,96%.

Do zaopatrzenia Gminy w wodę wykorzystywano jedno ujęcie wody, tj. „Kąty Denkowskie”³. Ujęcie to składało się z:

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Na terenie miasta Ostrowca Świętokrzyskiego znajdują się jeszcze dwa inne podmioty dostarczające lub wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia, tj. CELSA „Huta Ostrowiec” sp. z o.o. dostarczająca

- ośmiu studni głębinowych eksploatowanych naprzemiennie w zależności od zapotrzebowania o łącznej wydajności 171 m³/h;
- dwóch zbiorników buforowych o pojemności 500 m³ każdy;
- pompowni centralnej wyposażonej w sześć pomp poziomych tłoczących wodę ze zbiorników buforowych do dwóch równoległych przewodów magistralnych.

Ujęcie wody zasilane było dwiema liniami kablowymi średniego napięcia 15kV oraz wewnętrzną siecią 15kV zasilającą studnie głębinowe, przy których znajdowały się lokalne stacje transformatorowe. Woda z ujęcia nie wymagała uzdatniania. Stosowano jedynie profilaktyczne chlorowanie przy pomocy podchlorynu sodu.

(akta kontroli str. 5, 37-41)

W ramach struktur Urzędu, realizację zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę powierzono:

- Wydziałowi Kontroli i Nadzoru Właścicielskiego - zadania z zakresu m.in. analizy materiałów i sprawozdań zarządów i rad nadzorczych spółek przedkładanych zgromadzeniu wspólników, współpracy z radami nadzorczymi spółek w zakresie nadzoru, prowadzenia cyklicznych kontroli spółek w ramach indywidualnej kontroli wspólnika, sporządzania raportów z kontroli, wypracowywania wniosków i zaleceń;
- Wydziałowi Ekologii i Infrastruktury - zadania m.in. z zakresu kontroli zgodności wykonywanej działalności z udzielonym przez Prezydenta Miasta zezwoleniem na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzenia ścieków oraz informowania mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- Wydziałowi Spraw Obywatelskich - zadania z zakresu m.in. zarządzania kryzysowego.

(akta kontroli str. 52, 54, 55, 57, 61, 66, 68)

Zadania własne gminy w zakresie dostarczania wody dla mieszkańców i odprowadzania ścieków na podstawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Ostrowiec Świętokrzyski⁴ realizowała MWiK Sp. z o.o., w której Gmina posiadała 100% udziałów. Regulamin ten został pozytywnie zaopiniowany przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie postanowieniem Nr WA.RZT.71.246C.2021 z dnia 24 listopada 2021 r.

(akta kontroli str. 10-24)

Nadzór nad spółkami z udziałem Gminy Wydział Kontroli i Nadzoru Właścicielskiego, podlegający służbowo bezpośrednio Prezydentowi, sprawował zgodnie z zasadami określonymi w zarządzeniu nr III/61/2013 Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z dnia 18 stycznia 2013 r. w sprawie zasad nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Gminy Ostrowiec Świętokrzyski⁵. W procedurze wskazano, że głównymi celami nadzoru właścicielskiego są m.in. zapewnienie bieżącego i nieprzerwanego zaspokajania potrzeb ludności oraz powszechnego dostępu do usług o odpowiedniej jakości, skuteczne wykonywanie

wodę do budynków znajdujących się na terenie CELSA „Huta Ostrowiec” oraz Spółdzielni Mleczarska Mlekovita wykorzystująca wodę z indywidualnego ujęcia w ramach podmiotu działającego na rynku spożywczym. Podmioty te nie dostarczały wody na rzecz mieszkańców gminy, lecz wykorzystywały ją na własne potrzeby związane z prowadzoną działalnością gospodarczą.

⁴ Przyjętego uchwałą Nr LV/155/2021 Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z dnia 13 grudnia 2012 r. w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Ostrowiec Świętokrzyski.

⁵ Zmienionego zarządzeniem nr IV/137/2018 Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z dnia 9 marca 2018 r.

praw właścicielskich Gminy do realizacji celów i zadań, dla których powołano spółki, zapewnienie przejrzystości ich funkcjonowania. Do zadań nadzoru ekonomiczno-finansowego należało m.in. uzyskiwanie sprawozdań finansowych i sprawozdań z działalności spółki za ubiegły rok obrotowy, uzyskiwanie kwartalnych informacji o wynikach ekonomiczno-finansowych przygotowywanych przez zarząd spółki, okresowa ocena wyników ekonomicznych spółek, w oparciu o przedkładane informacje zarządów, uzyskiwanie informacji o wynikach kontroli rad nadzorczych tych spółek. W ww. informacjach znajdować się miały również inne dane i opinie, w tym dotyczące działalności statutowej oraz związanej z wykonywaniem zadań własnych Gminy. Szczególnemu nadzorowi, zgodnie z ww. procedurą, podlegać miały spółki jednoosobowe lub z większościovym udziałem Gminy – na żądanie członkowie zarządu i rad nadzorczych mieli obowiązek przedkładać wyjaśnienia i dokumenty

Zgodnie z procedurą, rokrocznie, podczas zwyczajnych zgromadzeń wspólników dokonywany miał być przez Zespół Nadzoru Właścicielskiego oraz Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego przegląd i analiza informacji przedkładanych przez Zarząd Spółki do zatwierdzenia. Rozpatrzeniu podlegało sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdanie finansowe za poprzedni rok obrotowy. Po rozpatrzeniu przez zgromadzenie wspólników ww. dokumentów podejmowano uchwały m.in. w sprawie:

- rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za dany rok;
- udzielenia członkom zarządu spółki absolutorium z wykonania przez nich obowiązków w danym roku obrotowym.

Ponadto w trakcie zwyczajnego zgromadzenia wspólników zarząd spółki miał przedstawić do oceny przez zwyczajne zgromadzenie wspólników sprawozdanie z wykonania celów zarządczych za dany rok.

Jednym z celów zarządczych określonych na 2023 r., ustalonych na mocy uchwały Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników MWiK, był cel „Dostawa wody o jakości spełniającej dopuszczalne wartości parametrów wody według rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w zakresie badań objętych monitoringiem kontrolnym”.

Ponadto na podstawie decyzji Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, Zarząd MWiK zobowiązany został do przedkładania Prezydentowi Miasta wraz z rocznym sprawozdaniem finansowym informacji o: realizacji skarg i wniosków, występujących awariach, wnioskach pokontrolnych z kontroli zewnętrznych i sposobie ich realizacji oraz jakości usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

(akta kontroli str. 201-216)

Wydziałowi Spraw Obywatelskich powierzono do realizacji następujące zadania:

- organizacja działalności Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego;
- organizacja funkcjonowania Miejskiego Zespołu Monitorowania Stanu Wód;
- działania w ramach realizacji „Planu zapewnienia dostaw wody w warunkach specjalnych dla miasta Ostrowca Świętokrzyskiego”;
- kontrolę realizacji zadań MWiK w ramach „Stałego Dyżuru”.

Miejski Zespół Monitorowania Stanu Wód został powołany zarządzeniem Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z 19 sierpnia 2022 r. Do jego zadań należała m.in. ocena potencjalnych zagrożeń, mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne,

a także przygotowanie propozycji działań. Powołanie go było reakcją Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego na masowe śnięcia ryb jakie miały miejsce w rzece Odrze w sierpniu 2022 r. Powołanie tego gremium miało charakter profilaktyczny i doraźny. Działania realizowane przez zespół nie stwierdziły przypadków zanieczyszczenia wód w Ostrowcu Świętokrzyskim.

W dniu 10 czerwca 2021 r. Prezydent wydał zarządzenie w sprawie organizacji stałych dyżurów na potrzeby gotowości obronnej państwa, którym objęto m.in. MWiK. Do zadań przewidzianych do wykonania w ramach stałego dyżuru należało m.in. uruchamianie w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa procedur związanych z podwyższaniem gotowości obronnej państwa.

(akta kontroli str. 185-199, 340-356)

Nadzór nad MWiK w ramach poszczególnych wydziałów Urzędu sprawowało:

- siedmiu pracowników Wydziału Kontroli i Nadzoru Właścicielskiego;
- trzech pracowników Wydziału Ekologii i Infrastruktury;
- trzech pracowników Wydziału Spraw Obywatelskich.

Ww. pracownicy posiadali kwalifikacje i doświadczenie zawodowe niezbędne do realizacji powierzonych im zadań. Spełniali minimalne wymagania kwalifikacyjne w zakresie stażu pracy, wykształcenia i umiejętności zawodowych – określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych⁶. Ich zakresy obowiązków były aktualne. Przyjęta struktura organizacyjna i wewnętrzne procedury umożliwiały realizację zadań dotyczących zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz nadzoru nad realizacją zadań w tym zakresie powierzonych przedsiębiorstwu wodociągowemu.

(akta kontroli str. 321-338, 357-366)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

OBSZAR

2. Realizacja zadań związanych z zapewnieniem odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Opis stanu
faktycznego

Dokumentacja udostępniona w trakcie kontroli nie potwierdzała sprawowania nadzoru pracowników Wydziału Ekologii i Infrastruktury nad MWiK w zakresie wywiązywania się przez Spółkę z warunków określonych w pozwoleniach wodnoprawnych oraz nad przestrzeganiem zakazów i nakazów ustanowionych dla stref ochronnych ujęcia wody.

Naczelnik Wydziału Ekologii i Infrastruktury wyjaśnił, że nie nadzorowano bezpośrednio warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym wydanym dla MWiK, jak również nie sprawowano nadzoru nad ustanowieniem stref ochronnych.

(akta kontroli str. 375)

Prezydent, odnosząc się do kwestii nadzoru nad realizacją przez MWiK warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym wyjaśnił: (...) *Prezydent Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego nie jest stroną przedmiotowej decyzji. Ponadto zgodnie z ustawą Prawo wodne⁷ (art. 416) to organ właściwy w sprawach pozwoleń wodnoprawnych dokonuje przeglądu pozwoleń. Jeżeli pozwolenie to nie zostało cofnięte lub*

⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 1638.

⁷ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, ze zm.).

ograniczone przez organ właściwy należy domniemywać, iż wszelkie obowiązki wynikające z wydanego pozwolenia wodnoprawnego są przez Spółkę MWiK realizowane w sposób należyty. Przedmiotowa decyzja nakłada na spółkę m.in. obowiązek utrzymania w należytym stanie technicznym urządzeń do ujmowania i rozprowadzania wody. Informacje w tym zakresie są przekazywane przez spółkę w sprawozdaniu z działalności spółki i w tym zakresie Urząd Miasta pośrednio nadzoruje realizację warunków określony w decyzji wodnoprawnej. Pozostałe obowiązki wynikające z decyzji wodnoprawnej dotyczą prowadzenia różnego rodzaju pomiarów ilościowych pobieranej wody i w tym zakresie decyzja nakłada obowiązek przekazywania wyników pomiarów do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie - Zarządu Zlewni w Radomiu oraz właściwego organu Inspekcji Ochrony Środowiska.

W kwestii sprawowania nadzoru nad ustanowieniem strefy ochronnej ujęć wody pragnę wyjaśnić, iż strefa ta została ustanowiona 26 września 2006 r. rozporządzeniem⁸ nr 5/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, strefa niemal w całości znajduje się poza granicami Gminy Ostrowiec Świętokrzyski, a warunki określone w powyższym rozporządzeniu są respektowane.

(akta kontroli str. 427)

Wyniki kontroli NIK potwierdziły, że warunki określone w pozwoleniu wodnoprawnym oraz określone w rozporządzeniu nr 5/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie wymogi związane z ustanowieniem stref ochronnych były przez Spółkę przestrzegane. W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono też dostarczania wody niewłaściwej jakości. Najwyższa Izba Kontroli zwraca jednak uwagę, że powierzenie zadania do realizacji spółce, nie zwalnia Gminy z odpowiedzialności za prawidłową ich realizację. Prezydent, w ramach nadzoru właścicielskiego powinien zapewnić sobie informację o wywiązywaniu się spółki ze wszystkich ww. obowiązków.

W ramach nadzoru sprawowanego przez Wydział Ekologii i Infrastruktury weryfikowano przedkładane przez Spółkę sprawozdania wynikające z wydanej decyzji zezwalającej na prowadzenie działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Informacje o uwagach bądź braku uwag⁹ w przedmiotowej kwestii Naczelnik Wydziału Ekologii i Infrastruktury przekazywał do Wydziału Kontroli i Nadzoru Właścicielskiego. Naczelnik Wydziału Ekologii i Infrastruktury wyjaśnił, że *cykliczne informacje od Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Ostrowcu Świętokrzyskim (dalej: PPIS) w zakresie jakości wody do spożycia, analiza przedkładanych przez spółkę sprawozdań oraz brak skarg na jakość wody wpływały na fakt, iż nie zachodziła konieczność przeprowadzania innych działań kontrolnych wobec spółki w zakresie dotyczącym jakości wody do spożycia.*

(akta kontroli str. 92-159, 366-368)

W ramach nadzoru właścicielskiego, Zarząd Spółki przedstawił Zgromadzeniu Wspólników dane w zakresie:

- realizacji skarg i wniosków w 2023 r.
- awarii sieci wodociągowej,
- awarii sieci kanalizacyjnej,

⁸ Rozporządzenie Nr 5/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 26 września 2006 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Kąty Denkowskie” dla Ostrowca Świętokrzyskiego (Dz. Urz. Woj. Święt. nr 257 poz.2956)

⁹ W latach 2023-2024 Wydział Ekologii i Infrastruktury nie zgłaszał uwag do sprawozdań przedkładanych przez MWiK.

- wniosków pokontrolnych z przeprowadzonych kontroli zewnętrznych i sposobu ich realizacji,
- jakości usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę,
- jakości usług zbiorowego odprowadzania ścieków.

(akta kontroli str. 201-216, 219-223, 226-315)

Nadzór sprawowano zgodnie z zasadami określonymi w wewnętrznych procedurach, szczegółowo opisanych w obszarze pierwszym wystąpienia. Podczas posiedzeń dokonywano przeglądu i analizy przedłożonych przez Zarząd Spółki informacji i rozpatrzono sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdanie finansowe za 2023 r. Zgromadzenie wspólników podjęło uchwały w sprawie: rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za 2023 rok oraz udzielenia członkom Zarządu Spółki absolutorium z wykonania przez nich obowiązków w ww. roku obrotowym.

Sprawozdanie Zarządu z wykonania celów zarządczych (dla jakości wody i odprowadzonych ścieków) poparto załączonymi sprawozdaniami z laboratoryjnego badania wody do spożycia wraz ze stosownymi „Oświadczeniami zarządu Spółki” w sprawie spełnienia przez Spółkę zakładanych jakościowych parametrów dla dostarczanej wody. Na podstawie powyższych informacji przedstawionych Zgromadzeniu Wspólników przez Zarząd Spółki, Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników po ich analizie podjęło uchwałę w sprawie stwierdzenia przez Zgromadzenie Wspólników wykonania ww. celów zarządczych za 2023 rok.

(akta kontroli str. 201-216, 219-223, 226-315)

W Urzędzie sporządzono „Program ochrony środowiska dla Gminy Ostrowiec Świętokrzyski na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023”. W programie tym określony został cel „Wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania. Poprawa jakości wód”. Kierunki interwencji dla wskazanego powyżej celu zostały określone jako „Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki” oraz „Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej”. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację tego celu był m.in. MWiK. Raport z realizacji programu ochrony środowiska za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. potwierdza realizację tego celu. Sieć wodociągowa uległa rozbudowie. Gmina nie posiadała natomiast aktualnego programu ochrony środowiska.

(akta kontroli str. 376, 380, 385, 393, 394)

Wyszczególnione w „Programie ochrony środowiska dla Gminy Ostrowiec Świętokrzyski na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023” zadanie w zakresie budowy lub modernizacji ujęć wód realizowano w latach 2016-2024.

(akta kontroli str. 393, 393, 438-447)

W „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego”, zatwierdzonym uchwałą Nr XXXVIII/97/2020 Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z dnia 28 października 2020 r. i zmienionym uchwałą Nr XC/9/2024 Rady z 29 lutego 2024 r., uwzględnione zostało ujęcie wody pitnej dla miasta – ujęcie wód podziemnych „Kąty Denkowskie” zlokalizowane na terenie gminy Bodzechów, w miejscowości Sudół (położenie 8 studni). Ww. Studium zawierało odniesienie do nakazów, zakazów i ograniczeń w zagospodarowaniu wynikających z położenia części miasta w zasięgu strefy ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych „Kąty Denkowskie” – zgodnie z rozporządzeniem nr 5/2006 z dnia 26 września 2006 r. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, zmienionym rozporządzeniem nr 30/2015 z dnia 16 listopada 2015 r. Na obszarze miasta obowiązywały 23 miejscowe plany zagospodarowania

przestrzennego, których łączna powierzchnia obejmowała ok. 19% powierzchni Ostrowca Świętokrzyskiego. Żaden z ww. planów miejscowych nie obejmował terenu ujęcia wód podziemnych „Kąty Denkowskie” ani obszaru jego strefy ochronnej.

(akta kontroli str. 408, 410, 414, 416, 417, 420-425)

Wiceprezydent Miasta wyjaśniła, że *Wszystkie osiem studni składających się na ujęcie „Kąty Denkowskie” (położone w miejscowości Sudół), stanowiące źródło wody pitnej dla Gminy (miasta) Ostrowiec Świętokrzyski położone są poza granicami administracyjnymi Gminy. Pod względem miejscowym znajdują się one pod jurysdykcją Gminy Bodzechów, w skład której wchodzi obszar miejscowości Sudół. Jedynie niewielki fragment miasta, w północno-wschodniej części, znajduje się w zasięgu strefy ochrony pośredniej ujęcia „Kąty Denkowskie”. (...) Przepisy obowiązującej ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130) nie nakładają na gminy obowiązku sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu ujęć wód pitnych i ich stref ochronnych. Kwestie związane z ujęciami wód pitnych i ich ochroną stanowią uwarunkowanie każdorazowo analizowane i wprowadzane do ustaleń aktów planowania przestrzennego (tj. planów miejscowych lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), w zależności od zaistniałych okoliczności. (...).*

(akta kontroli str. 429)

W Urzędzie przewidziano tryb dla awaryjnego zaspokojenia potrzeb mieszkańców na wypadek konieczności zamknięcia ujęcia. W lipcu 2012 r. opracowano „Plan zapewnienia dostaw wody w warunkach specjalnych dla miasta Ostrowca Świętokrzyskiego”, który zawiera m.in. procedurę postępowania w przypadku pogorszenia się jakości wody pitnej. Procedura określa tryb postępowania w takim przypadku, na który składają się:

- przekazanie informacji o pogorszeniu się jakości wody pitnej (wewnętrznej i zewnętrznej);
- ewidencjonowanie awarii i informacji o pogorszeniu się jakości wody pitnej;
- sposoby uzdatniania wody;
- działania po uzdatnieniu wody;
- organizacja podaży wody na wypadek uszkodzenia ujęcia (sytuacje nadzwyczajne).

„Plan zapewnienia dostaw wody w warunkach specjalnych dla miasta Ostrowca Świętokrzyskiego” powstał w uzgodnieniu m.in. z PPIS oraz z Wydziałem Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach.

(akta kontroli str.185-198)

Pracownicy Wydziału Ekologii i Infrastruktury prowadzili kontrole w zakresie spełniania przez właścicieli nieruchomości obowiązków z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, w tym m.in. kontrole nieruchomości zlokalizowanych w sąsiedztwie ujęcia wody, tj. ulicy Kąty Denkowskie i ulicy Nadkoszary. Kontrole te nie wykazały nieprawidłowości.

Wyloty kanalizacji deszczowej w okolicach ujęcia wody wyposażono w służące do podczyszczania wody opadowej separatory, które raz w roku były czyszczone. Dodatkowo zlecano wykonanie przez akredytowane laboratorium – dwukrotnie w roku – badań wód opadowych i roztopowych podczyszczonych przez separatory na terenie miasta Ostrowca Świętokrzyskiego. Badania te prowadzono w okresach wiosennych i jesiennych, a wyniki zamieszczano w sporządzanych na tę okoliczność

„Sprawozdaniach z badań wód opadowych i roztopowych”. Wyniki badań mieściły się w dopuszczalnych normach.

(akta kontroli str. 395-407)

Z dokumentów udostępnionych w Urzędzie nie wynika wprost, aby prowadzono nadzór nad MWiK w zakresie przeciwdziałania zanieczyszczeniu wód ujmowanych na ujęciu wody „Kąty Denkowskie”.

Prezydent wyjaśnił: *Zadanie własne gminy związane ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę mieszkańców Gminy Ostrowiec Świętokrzyski zostało powierzone do realizacji spółce MWiK. Spółka zadanie to realizuje samodzielnie. Nadzór nad jakością wody sprawowany jest przez Spółkę, która posiada własne akredytowane laboratorium i przeprowadza systematyczne badania fizyko-chemiczne i bakteriologiczne wody jak również Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Gmina Ostrowiec Świętokrzyski prowadzi szeroki nadzór nad działalnością spółki. (...) Informacje zawarte w (...) sprawozdaniach dotyczą niemal całego obszaru działalności spółki i podlegają weryfikacji oraz zatwierdzeniu. Jednym z celów zarządczych postawionych przed zarządem spółki jest „Dostawa wody o jakości spełniającej dopuszczalne wartości parametrów wody według rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w zakresie badań objętych monitoringiem kontrolnym”. Zarówno wyniki badań prowadzonych przez laboratorium MWiK jak i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego potwierdzały dobrą jakość wody dostarczaną przez MWiK.*

(akta kontroli str. 432)

W sprawozdaniu Zarządu z działalności Spółki za 2023 r., w części 2.5. „Laboratorium” wśród zrealizowanych zadań wymieniono m.in. „kontrolę jakości wody pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym (ujęcia, zbiorniki, sieć)”.

(akta kontroli str. 219)

Do Urzędu nie wpłynęły skargi dotyczące nieprawidłowości w zakresie jakości wody. Skargi takie nie wpłynęły również do PPIS.

(akta kontroli str. 369-373, 434)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niesporządzeniu aktualnego planu ochrony środowiska, obejmującego okres od 2020 r., który mógłby zostać przedłożony Radzie Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego w celu jego uchwalenia. Powyższe stanowiło naruszenie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁰, który stanowi, że organ wykonawczy gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1. W 2016 r. pod merytorycznym nadzorem Wydziału Środowiska Urzędu Miasta, opracowany został „Program ochrony środowiska dla Gminy Ostrowiec Świętokrzyski na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023”. Uchwałę w sprawie jego przyjęcia, Rada Miasta podjęła 29 listopada 2016 r.

(akta kontroli str. 376, 385)

Prezydent wyjaśnił: *Gmina posiadała „Program ochrony środowiska dla Gminy Ostrowiec Świętokrzyski na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023”. Przepisy nie odnoszą się wprost do przerw w ciągłości kolejnych programów ochrony środowiska. W okresie, który nie jest objęty programem, należy realizować działania określone w perspektywie poprzedniego programu, co Gmina realizowała. Gminne*

¹⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 54, ze zm.

programy ochrony środowiska zgodnie z art. 17 ustawy Prawo ochrony środowiska, powinny uwzględniać cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych. Z uwagi na fakt, iż Gmina Ostrowiec Świętokrzyski opracowywała kilka dokumentów strategicznych w zakresie rozwoju gminy i ochrony środowiska, m.in.: nową „Strategię Rozwoju Gminy Ostrowiec Świętokrzyski na lata 2021-2030” przyjętą Uchwałą Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego nr XL/114/2020 z dnia 11 grudnia 2020 r. oraz „Plan adaptacji do zmian klimatu miasta Ostrowca Świętokrzyskiego do 2032 r.” przyjętą Uchwałą Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego nr LXXVIII/47/2023 z dnia 29 maja 2023 r., „Program Edukacji Ekologicznej dla miasta Ostrowca Świętokrzyskiego do roku 2030” przyjętą Uchwałą Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego nr LXXXVIII/155/2023 z dnia 28 grudnia 2023 r. zasadnym było, aby nowy program ochrony środowiska dla Gminy Ostrowiec Świętokrzyski uwzględniał w swoich założeniach, założenia wynikające z powyższych dokumentów strategicznych. Aktualnie Gmina Ostrowiec Świętokrzyski jest na etapie opracowywania nowego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowiec Świętokrzyski na lata 2024-2028. Umowny termin zakończenia prac związanych z opracowaniem nowego programu to 16 grudnia 2024 r.

(akta kontroli str. 429, 432, 436)

Wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. W „Programie ochrony środowiska dla Gminy Ostrowiec Świętokrzyski na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023”, zapisano: Na okres po 2019 r. należy opracować nowy dokument aktualizujący dotychczasowy – zgodnie z dokumentami obejmującymi obszar środowiska. Przygotowanie programu jest warunkiem jego uchwalenia przez organ stanowiący gminy, a obowiązek jego sporządzenia w celu realizacji polityki ochrony środowiska, wynika z art. 17 i 18 ustawy Prawo ochrony środowiska.

OCENA CZĄSTKOWA

W Urzędzie prawidłowo sprawowano nadzór właścicielski nad realizacją przez MWiK zadań związanych z zapewnieniem odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Pracownicy Urzędu w ograniczonym zakresie prowadzili natomiast nadzór nad MWiK w zakresie spełnienia warunków określonych w pozwoleniach wodnoprawnych oraz nad ustanowieniem stref ochronnych ujęć wody, jednak Spółka wywiązywała się z nałożonych obowiązków w powyższym zakresie. Do Urzędu nie wpłynęły skargi dotyczące nieprawidłowości w zakresie jakości wody. W „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego” uwzględnione zostało ujęcie wody pitnej. Gmina nie posiadała aktualnego gminnego programu ochrony środowiska, co pozostawało bez istotnego wpływu na jakość wody dostępnej dla mieszkańców.

OBSZAR

3. Wykonywanie obowiązków informacyjnych dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia i działania podejmowane w sytuacjach kryzysowych

Opis stanu faktycznego

Gmina otrzymywała od PPIS okresowe oceny jakości wody z częstotliwością raz na pół roku. Żadna z ww. ocen nie zawierała informacji o konieczności podjęcia przez Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego działań mających na celu zaopatrzenie konsumentów w wodę o właściwej jakości. PPIS oceniła wodę jako przydatną do spożycia

(akta kontroli str. 69-80, 36, 316, 317)

Gmina otrzymywała od PPIS raz w roku obszarowe oceny jakości wody oraz szacowania ryzyka zdrowotnego.

Zawierały one następujące dane:

- wykaz producentów wody;

- produkcja wody, liczba ludności zaopatrywanej w wodę do spożycia, sposób uzdatniania i dezynfekcji;
- jakość wody;
- przekroczenia wartości dopuszczalnych parametrów jakości wody, prowadzone postępowania administracyjne oraz działania naprawcze;
- zgłoszenia reakcji niepożądanych związanych ze spożyciem wody.

PPIS nie stwierdziła nieprawidłowości dotyczących jakości wody i oceniła, że mieszkańcy Gminy spożywali wodę dobrej jakości, ocenioną jako przydatną do spożycia.

(akta kontroli str. 81-91)

Prezydent Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego okresie od 1 stycznia 2023 r. do 9 września 2024 r. otrzymał od PPIS 34 oceny jakości wody, w których stwierdzono przydatność wody do spożycia.

(akta kontroli str. 92-159)

Prezydent Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego informował mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi poprzez publikację materiałów otrzymanych od PPIS na stronie internetowej www.eko.um.ostrowiec.pl w zakładce „Jakość wody” oraz na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy.

(akta kontroli str. 160-173)

Prezydent wyjaśnił, że Urzędzie przewidziano również inne metody przekazywania informacji o ewentualnych awariach sieci, skażeniach czy też pogorszeniu jakości wody, w tym:

- komunikaty na stronie internetowej Urzędu Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego;
- komunikaty wysyłane do mieszkańców gminy za pośrednictwem aplikacji mobilnej Blisko¹¹;
- komunikaty zamieszczane na profilach Urzędu Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego w mediach społecznościowych;
- informacje umieszczane na gminnych tablicach i słupach ogłoszeniowych oraz wiatkach przystankowych;
- komunikaty w lokalnych mediach (rozgłoszeniach radiowych, telewizji lokalnej i prasie lokalnej);
- komitaty przekazywane za pomocą megafonów w pojazdach Straży Miejskiej.

(akta kontroli str. 438)

W okresie od 1 stycznia 2023 r. do 19 września 2024 r. do Urzędu nie wpłynęły wnioski w trybie ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej¹², o udostępnienie informacji o jakości wody przeznaczonej do spożycia oraz o zapewnieniu ochrony ujęć, jak również skargi dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia. O możliwości uzyskania informacji w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej Prezydent Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego informował na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy.

(akta kontroli str. 174, 319)

¹¹ Bezpłatną aplikację może pobrać na swój smartfon każdy mieszkaniec i otrzymywać bezpośrednio informacje dotyczące gminnej gospodarki odpadami komunalnymi. Informacja o aplikacji dostępna jest na stronie Urzędu Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego w folderze Dla mieszkańca i zakładce Eko Ostrowiec.

¹² Dz. U. z 2022 r. poz. 902.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym¹³ w Urzędzie sporządzono w 2018 r. miejski plan zarządzania kryzysowego. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z 12 października 2017 r. został powołany Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego w Ostrowcu Świętokrzyskim. Zgodnie z regulaminem pracy tego Zespołu do jego zadań należało m.in.:

- ocena występujących i potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne i prognozowanie tych zagrożeń;
- przygotowywanie propozycji działań i przedstawianie przewodniczącemu zespołu wniosków dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w miejskim planie zarządzania kryzysowego;
- przekazywanie do wiadomości publicznej informacji związanych z zagrożeniami;
- opiniowanie miejskiego planu zarządzania kryzysowego.

W dniu 13 czerwca 2024 r. ww. zarządzenie zostało zaktualizowane.

Procedurę postępowania w przypadku pogorszenia się jakości wody pitnej sformułowano w opracowanym w Urzędzie „Planie zapewnienia dostaw wody w warunkach specjalnych dla miasta Ostrowca Świętokrzyskiego”.

(akta kontroli str. 175, 180, 183, 185-198)

Naczelnik Wydziału Spraw Obywatelskich wyjaśniła, że od 2013 r. do chwili obecnej na terenie Ostrowca Świętokrzyskiego nie zanotowano incydentów związanych ze skażeniem ani też brakiem wody pitnej. W związku z powyższym nie zachodziła konieczność uruchamiania procedur zawartych w „Planie zapewnienia dostaw wody w warunkach specjalnych dla miasta Ostrowca Świętokrzyskiego”.

(akta kontroli str. 200)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wniosek

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia wniosek o zakończenie prac dotyczących sporządzenia aktualnego gminnego planu ochrony środowiska.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag.

¹³ Dz.U. z 2023 r. poz. 122, ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, grudnia 2024 r.

Kontroler
Jerzy Stachowiak
główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
p.o. Wicedyrektor
Krzysztof Wilkosz

.....
podpis

.....
podpis